

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

กรณีศึกษา : ชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี

Applied Research of Sufficiency Economy Philosophy on the Sustainable of Life

Case Studies : Nakhonsawan Province, Chainat Province and Uthaitany Province

บุญแสน เตียนบุญธรรม¹ จิตาภรณ์ คงดี¹ สมชาย ศรีพูล¹

Abstract

This research aims (1) to study level of practice, local wisdom learning and transferring process according to sufficiency economy philosophy: a case study of communities in Nakhon Sawan Province, Chainat Province, and Uthai Thani Province, (2) to study factors affecting the practice, local wisdom learning and transferring process according to sufficiency economy philosophy: a case study of communities in Nakhon Sawan Province, Chainat Province, and Uthai Thani Province, and (3) to explain the equation and factors affecting the practice, local wisdom learning and transferring process according to sufficiency economy philosophy: a case study of communities in Nakhon Sawan Province, Chainat Province, and Uthai Thani Province. Samples used in this research consisted of 4,700 persons in sufficiency economy philosophy learning center in Nakhon Sawan Province, Chainat Province, and Uthai Thani Province, who were randomly selected by using the calculation of Yamane. Instrument used in the research are questionnaire and interview. Statistics applied in the analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, and regression. The statistical significant level is determined at the level of 0.05. In addition, path analysis was utilized in this research as well. Results can be concluded as follow:

1. In general, the practice according to sufficiency economy philosophy was in a medium level. When consider as a sequence from most to least, it was found that the most was generousness, followed by expense reduction and environmental conservation and sustainable use of resources.

2. In general, local wisdom learning and transferring process was in a high level . When consider as a sequence from most to least, it was found that the most was community preparation, followed by participation encouraging and implementation of local wisdom learning and transferring plan and the least practice was preparation of local wisdom learning and transferring.

3. In term of factors affecting to the practice according to sufficient economy philosophy: a case study in Nakhon Sawan Province, Chainat Province, and Uthai Thani Province, research result revealed that participation in the community (beta.321), information receiving (beta.247), learning about sufficient economy philosophy (beta.239), knowledge and understanding about sufficient economy philosophy (beta.206) and leadership in the community (beta.171) affect to the practice according to sufficient economy philosophy. Resources in the community did not have any effect on local wisdom learning and transferring process.

The practice according to sufficiency economy philosophy depended on participation in the community (beta.321), information receiving (beta.247), learning about sufficient economy philosophy (beta.239), knowledge and understanding about sufficient economy philosophy (beta.206), and leadership in the community (beta.171). All these factors together had a positive effect on the practice according to sufficiency economy philosophy. Local wisdom learning and transferring process depended on leadership in the community (beta.143) and participation in the community (beta.212). These 4 factors together had a positive effect on the practice according to sufficiency economy philosophy.

Keywords: Sufficient Economy Philosophy on the Sustainable of Life, local wisdom, knowledge, understanding, Nakhon Sawan Province, Chainat Province, Uthai Thani Province.

¹ Faculty of Agicultural and Industrial Technology, Nakhon Sawan Rajabhat University, Nakhon Sawan Province, Thailand.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี และ 3) อธิบายสมการและอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี ประชากรได้แก่ ประชาชนที่เป็นสมาชิกศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 จังหวัด จำนวน 4,700 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 369 คน ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ การแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์อิทธิพล (path analysis) สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การเตรียมชุมชน รองลงมา การสร้างการมีส่วนร่วม

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า 1) การได้รับข้อมูลข่าวสาร 2) การเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) การมีส่วนร่วมในชุมชนมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) ภาวะผู้นำในชุมชน มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 1) ภาวะผู้นำในชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) สภาพแวดล้อมของชุมชนมีอิทธิพลกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สำหรับตัวแปรทรัพยากรในชุมชนไม่มีอิทธิพลกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. อธิบายสมการและอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และภาวะผู้นำในชุมชน โดยทั้ง 5 ปัจจัย มีอิทธิพลในทางบวกกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมในชุมชน สภาพแวดล้อมของชุมชนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ การมีส่วนร่วมในชุมชนโดยทั้ง 4 ปัจจัย มีอิทธิพลในทางบวกกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน

คำสำคัญ : หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้ ความเข้าใจ

จ.นครสวรรค์, จ. ชัยนาท และ จ. อุทัยธานี

บทนำ

ก่อนวิกฤติเศรษฐกิจการเงินปี 2540 ประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 7-8 เน้นการเติบโตในเชิงปริมาณ ไม่เน้นคุณภาพ ทำให้การพัฒนาขาดความสมดุล มีช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนสูงมาก การกระจายรายได้ของประเทศไทยในรอบ 15 ปีที่ผ่านมามีความเหลื่อมล้ำกันมากเกือบไม่มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ มีปัญหาความยากจนปรากฏอย่างชัดเจน กลุ่มคนรวยร้อยละ 20 สุดท้ายมีส่วนแบ่งรายได้รวมกันเกินครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมด ในขณะที่คนส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ของประเทศมีส่วนแบ่งรายได้เพียง 1 ใน 4 ของรายได้ทั้งหมดอาจกล่าวได้ว่า ผลการพัฒนาที่มีลักษณะรวยกระจุกจนกระจาย (สรเสรีวงศ์ ชะอุ่ม, 2546, หน้า 1)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญระดับชาติที่สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8-9 เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยกระทรวงมหาดไทย (2551, หน้า 3) ได้มอบให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นเจ้าภาพหลักรับผิดชอบในการขับเคลื่อนขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกกรมและรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สัมฤทธิ์ผลอย่างยั่งยืน และได้จัดทำกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดย

ใช้หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การทำงานร่วมกันและการเรียนรู้จากการปฏิบัติและใช้เทคนิค กระตุ้นความคิด สร้างจิตสำนึกด้วยการตั้งใจคำถามที่โดนใจ ไม่ใช่บอกให้จำ เริ่มต้นด้วยตัวชี้วัด เป็นเป้าหมายโดยใช้พัฒนากร อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน เป็นชุดปฏิบัติการร่วมกับกรรมการหมู่บ้าน และภาคีการพัฒนาเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับหมู่บ้านและครัวเรือนโดยมียุทธศาสตร์ เพื่อให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนา ประชาชนให้เข้มแข็ง และเป็นการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนอีกด้วย แต่การดำเนินงานตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ดำเนินงานไปด้วยความราบรื่นทั้งหมด อาจมีปัญหายางประการที่ เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและการวัดประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาต่อไป

คณะผู้วิจัยต้องการทราบถึงระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวคิดของหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบในการวิจัย จึงได้รวบรวมหลักการปฏิบัติตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดเป็นแนวทางการประเมินผลกรณานโยบาย เศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติ อนึ่งคณะผู้วิจัยต้องการสร้างสมการและอธิบายถึงตัวแปรอิสระที่ สาเหตุให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะมีข้อ ค้นพบใหม่เกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นสาเหตุให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากหรือน้อย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนั้น คณะผู้วิจัยจึงเลือกวิจัยการปฏิบัติตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป โดยกำหนดศึกษาตัวแปรคือ 1) การปฏิบัติตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นนโยบายที่กระทรวงมหาดไทยได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้ ชุมชนเข้มแข็งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนดังคำกล่าวที่ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนา ที่ยั่งยืน” ต่อไป

วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ทั้งการวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยเป็นวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) แบบวัดครั้งเดียว (one shot study) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เป็นสมาชิกศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี จำนวน 4,700 คน ดังนี้

1.1 เกษตรกรที่รวมกลุ่มในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดนครสวรรค์ มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ตำบล จำนวน 1,660 คน

1.2 เกษตรกรที่รวมกลุ่มในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดชัยนาท มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ตำบล จำนวน 1,566 คน

1.3 เกษตรกรที่รวมกลุ่มในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดอุทัยธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ตำบล จำนวน 1,474 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการจับสลากคัดเลือกตำบลละ 1 ชุมชนหรือหมู่บ้านที่มีเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานีจำนวน 369 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตน และกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้เลือกตอบได้คำตอบเดียว ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์

สร้างประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยการคัดเลือกจากตัวแทนของกลุ่มสมาชิกของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows) เพื่อนำผลทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

2. หลังจากทราบผลการทดสอบสมมติฐาน นำผลการทดสอบสมมติฐานที่ได้ไปทำการวิเคราะห์อิทธิพล (path analysis) ซึ่งประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม AMOS

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	178	48.2
หญิง	191	51.8
2. อายุ		
ต่ำกว่า 26 ปี	13	3.5
25 – 30 ปี	13	3.5
31 – 35 ปี	36	9.8
36 – 40 ปี	45	12.2
40 – 45 ปี	67	18.2
46 ปี ขึ้นไป	195	52.8
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	196	53.1
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	82	22.2
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	72	19.5
อนุปริญญาขึ้นไป	19	5.1
4. อาชีพ		
ทำนา	118	32.0

ทำสวน	34	9.2
ทำไร่	106	28.7
เลี้ยงสัตว์	44	11.9
อื่นๆ	67	18.2
5. รายได้		
ต่ำกว่า 3,000 บาท	49	13.3
3,000- 4,999 บาท	57	15.4
5,000-7,999 บาท	76	20.6
8,000-9,999 บาท	51	13.8
10,000-14,999 บาท	85	23.0
ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป	51	13.8
รวม	369	100

จากตาราง 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.2

อายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาอายุ 41-45 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 และอายุน้อยที่สุดคือ อายุต่ำกว่า 26 ปี และอายุ 26-30 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0

ระดับการศึกษาต่ำประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมา มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2

อาชีพทำนา จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาทำไร่ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 รายได้ 10,000-14,999 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 23 รองลงมารายได้ 5,000-7,999 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6

ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี

2.1 การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี ซึ่งประกอบด้วย การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การประหยัด การเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการเอื้ออารี ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแสดงในรูปตารางประกอบคำบรรยายดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการเอื้ออารี ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแสดงในรูปตารางประกอบคำบรรยายดังต่อไปนี้

2.2 กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วม การจัดทำแผนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำแผนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาไปปฏิบัติ และประเมินผลและสรุปผล โดยแบ่งการปฏิบัติตนและกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ออกเป็น 5 ระดับ คือ มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแสดงในรูปตารางประกอบคำบรรยายดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี

การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติตน		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	แปลผล
	($\bar{x}$)	มาตรฐาน (S.D.)	
1. การลดรายจ่าย	3.43	0.68	มาก
2. การเพิ่มรายได้	2.85	.77	ปานกลาง
3. การประหยัด	3.22	.74	ปานกลาง
4. การเรียนรู้	3.00	0.84	ปานกลาง
5. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	3.28	0.75	ปานกลาง
6. การเอื้ออารีต่อกัน	3.74	0.72	มาก
รวม	3.25	0.56	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.25$, S.D.=0.56) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การเอื้ออารี ($\bar{x}=3.74$, S.D.=0.72) รองลงมา การลดรายจ่าย ($\bar{x}=3.43$, S.D.=0.68) และการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ($\bar{x}=3.28$, S.D.=0.75) และด้านที่ปฏิบัติคนได้น้อยที่สุด ได้แก่ การเพิ่มรายได้ ($\bar{x}=2.85$, S.D.=0.77)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา : ชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี

กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระดับการปฏิบัติ		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1. การเตรียมชุมชน	3.68	0.75	มาก
2. สร้างการมีส่วนร่วม	3.58	0.74	มาก
3. การจัดทำแผนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.42	0.82	มาก
4. นำแผนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาไปปฏิบัติ	3.55	0.78	มาก
5. ประเมินผลและสรุปผล	3.45	0.84	มาก
รวม	3.53	0.67	มาก

จากตาราง 3 พบว่า กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.53$, S.D.=0.67) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การเตรียมชุมชน ($\bar{x}=3.68$, S.D.=0.75) รองลงมา การสร้างการมีส่วนร่วม ($\bar{x}=3.58$, S.D.=0.74) และนำแผนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาไปปฏิบัติ และด้านที่ปฏิบัติได้น้อยที่สุด ได้แก่ การจัดทำแผนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x}=3.42$, S.D.=0.82)

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม 6 ด้าน
(Stepwise multiple regression analysis)

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	p
ค่าคงที่ (Constant)	.021	.009	-	2.170	.031
การมีส่วนร่วมในชุมชน (iv4)	.260	.005	.321	55.441*	.000
การได้รับข้อมูลข่าวสาร (iv1)	.225	.004	.247	55.147*	.000
การเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (iv2)	.212	.005	.239	44.771*	.000
ความรู้ความเข้าใจ (iv3)	.161	.004	.206	44.250*	.000
ภาวะผู้นำในชุมชน (iv5)	.139	.004	.171	32.653*	.000
R	.998				
R Square	.996				
Adjusted R Square	.996				
Std. Error of the Estimate	.05081				
F	19929.422*				
Sig .F	.000				

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำในชุมชน (iv5) มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000* ซึ่งน้อยกว่าค่า
นัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ที่ได้ยกมาบางส่วนข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า ตัวแปรอิสระตัวที่ 5 คือ ภาวะ
ผู้นำในชุมชน (iv5) ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง โดยเข้ามามีอิทธิพลร่วมกับด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน (iv4) การได้รับข้อมูลข่าวสาร
(iv1) การเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (iv2) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง (iv3) ซึ่งทั้งห้าตัวแปรมีอิทธิพลร่วมกันทำให้ค่าสหสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้นเป็น .998
(Multiple R = .998) และสามารถอธิบายถึงระดับที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง ได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 99.8 (R Square = .998)

สำหรับทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านภาวะผู้นำในชุมชน (iv5) กับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นสามารถอธิบายได้โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน (Beta) ซึ่งพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐานของตัวแปรด้านภาวะผู้นำในชุมชน (iv5) มีค่าเป็นบวก (.171) แสดงว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับตัวแปรตามคือการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ ถ้ามีภาวะผู้นำในชุมชนมาก การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะมากขึ้นตามและในทางกลับกัน ถ้ามีภาวะผู้นำในชุมชนน้อย การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะน้อยไปด้วย

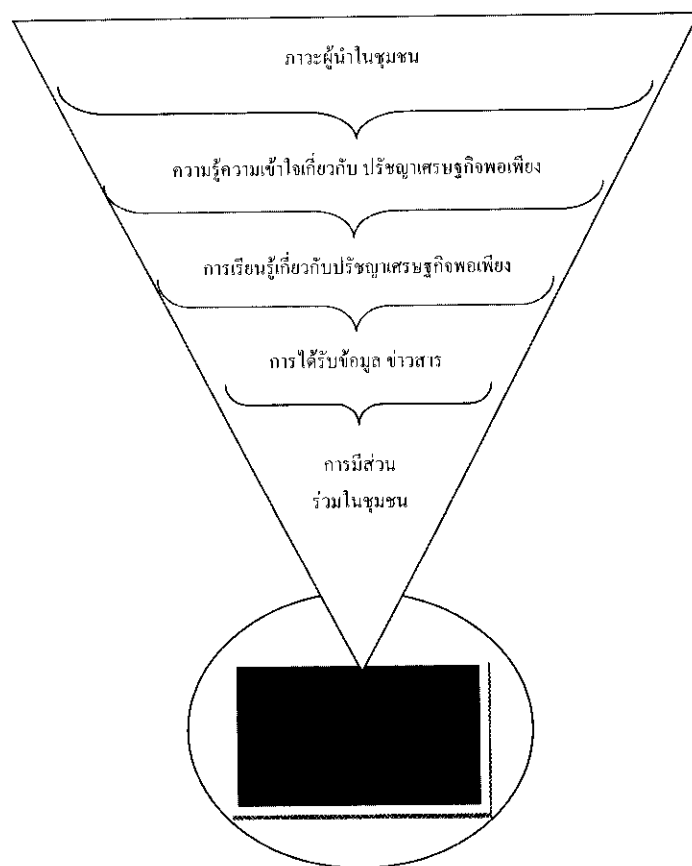
จากตารางจะเห็นว่าการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภาวะผู้นำในชุมชน โดยที่ทั้ง 5 ปัจจัย มีอิทธิพลในทางบวกกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน สามารถอธิบายหรือทำนายตัวแปรตามได้มากถึงร้อยละ 99.8

สรุปผลการวิจัย

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภาวะผู้นำในชุมชน โดยทั้ง 5 ปัจจัยมีอิทธิพลในทางบวกกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐานจะเห็นได้ว่า สมการมีความเป็นไปได้สูงเพราะ Multiple R สูงเกิน .80 (Multiple R = .998) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2538) และทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามหรือการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้มากถึงร้อยละ 99.6

เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแผนภาพจากสรุปสมการที่ได้สามารถเขียนสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณ บุคลากรที่มีส่วนร่วมปฏิบัติหน้าที่ ลงพื้นที่ และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ งานวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ พระศรีปริยัต โยดม ดร. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมชาย ศรีพูล ดร.ธีรวิสิฐ มุลงามกุลจ้ ดร.พิษณุ บุญนิยม ดร.รัตนาวรรณ ชนานุรักษ์ ดร.วาสนา ปัญญาบุญนิยม ดร.กล้าณรงค์ สุทธิรอด และ ดร.ฐิตาภรณ์ คงดี อีกทั้งนักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ขอขอบคุณทุกท่าน ไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2551). รายงานผลการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทย รอบ 1 ปี. คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2527). การวิเคราะห์เส้นโยงทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: O.S. Printing House Co. Ltd.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (ม.ป.ป.). คู่มือการวิจัย การวิจัยปฏิบัติการ. ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์และปี พ.ศ. ที่จัดพิมพ์.
- สรเสรีญ วงศ์ชะอุ่ม. (2546). การพัฒนาแบบยั่งยืน. นนทบุรี ฯ : เพชรรุ่งการพิมพ์.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2543). เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2542 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงวันที่ 18-19 ธันวาคม 2542 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ ซิตี้ จอมเทียนชลบุรี.
- Yamane, Taro. Statistic. (1967). **An Introductory Analysis**. N.Y. Harper and Row.